

KLAGANDE

██████████ ██████████
Ombud: Advokat Mathias Blomberg
Igne Advokatbyrå AB
Vasagatan 17
903 29 Umeå

MOTPART

Försäkringskassan

ÖVERKLAGAT AVGÖRANDE

Förvaltningsrätten i Stockholms dom den 13 april 2017
i mål nr 2357-16, se bilaga A

SAKEN

Assistansersättning

KAMMARRÄTTENS AVGÖRANDE

Kammarrätten visar målet åter till Försäkringskassan för fortsatt
handläggning i enlighet med vad som anges i skälen för kammarrättens
avgörande.

YRKANDEN M.M.

██████████ yrkar att kammarrätten, med ändring av underinstansernas avgöranden, bestämmer att han är berättigad till assistansersättning för tillsyn under all vaken tid som inte infaller under dygnsvilan till den del behovet inte tillgodoses på annat sätt. Till stöd för sitt överklagande för han fram i huvudsak följande.

Med hänsyn till den utredning som presenterats i målet är det tillfredsställande utrett att han har ett uttalat behov av tillsyn som ett annat personligt behov under hela sin vakna tid till den del behovet inte tillgodoses på annat sätt, vilket i hans fall endast är när han vistas i skolan. Anledningen till att en person hela tiden måste vara med honom och utöva tillsyn över honom är att han har ett uttalat självskadebeteende som utlöses när han blir exalterad, stillasittande, passiv m.m. Vidare saknar han helt förmåga att tillgodoses sina grundläggande behov och påkalla hjälp, eller ens bedöma när han är i behov av hjälp. Skulle han lämnas ensam i den omfattning som underinstanserna bedömt rimlig och möjlig skulle han vara helt utlämnad och ur stånd att ta vara på sig själv. Precis som överläkare ██████████ klargjort så är det inte möjligt att lämna en person som kognitivt fungerar som ett litet barn ensam utan tillsyn.

Under processen i förvaltningsrätten påpekade Försäkringskassan att hans mamma redovisat att han kan vistas ensam i olika rum i bostaden men att man måste se till honom med jämna mellanrum. Att Försäkringskassan särskilt framhöll detta kan inte uppfattas på annat sätt än att Försäkringskassan gör gällande att utgångspunkten är att han vistas i hemmet under den tid han inte har någon personlig assistans. Oaktat att han givetvis blir bunden till hemmet när han inte har erforderlig hjälp kan det konstateras att en grundläggande förutsättning för att han ska kunna lämnas ensam kortare stunder i något av rummen i bostaden givetvis är att någon annan person befinner sig i bostaden tillsammans med honom. Vem denna

person ska vara får emellertid anses vara högst oklart eftersom hans mamma är heltidsarbetande sjuksköterska som även arbetar sen eftermiddag och kvällstid. Det kan rimligen inte krävas att hon ska vara tvungen att byta arbete eller helt sluta arbeta. För makar finns enligt äktenskapsbalken ett ansvar gentemot varandra. Likaså finns det för föräldrar i föräldrabalken ett ansvar gentemot barn under 18 år. Något liknande ansvar finns inte för vuxna individer som bor under samma tak, oavsett om det finns ett släktskap. En 19-åring utan funktionshinder är normalt sett helt självständig i sitt dagliga leverne även om personen fortfarande bor hemma hos föräldrarna. En 19-åring kan lämnas helt ensam i hemmet när övriga familjemedlemmar arbetar eller genomför andra aktiviteter utanför hemmet. Så ser emellertid inte [REDACTED] verklighet ut, dvs. att han lever i hushållsgemenskap med sin mamma saknar därför relevans för bedömningen.

Försäkringskassan anser att överklagandet ska avslås och framför i huvudsak följande. [REDACTED] har inte gjort sannolikt att han är i behov av tillsyn all vaken tid. En diagnos i sig medför inte självständigt att samtliga med denna diagnos har behov av tillsyn all vaken tid.

SKÄLEN FÖR KAMMARRÄTTENS AVGÖRANDE

Frågan för kammarrättens bedömning är om [REDACTED] har rätt till assistansersättning för tillsyn som ett annat personligt behov under tid som inte infaller under dygnsvilan, dvs. under den vakna tid som han inte redan är beviljad assistansersättning för. Rätt till assistansersättning för detta finns om han har behov av sådan tillsyn och behovet inte tillgodoses på annat sätt.

Med hänsyn till den assistansersättning som [REDACTED] redan är beviljad och utredningen i övrigt, är det enligt kammarrätten främst fråga om [REDACTED] [REDACTED] är i behov av tillsyn under den tid han befinner sig i hemmet utan specificerad aktivitet med assistent.

Av utredningen framgår [REDACTED] fungerar som ett barn i förskoleåldern vilket bl.a. medför att han har svårt att förstå risker och faror samt att han saknar förmåga att förstå konsekvenser av sitt handlande. På grund av sina kommunikationssvårigheter har han svårt att påkalla uppmärksamhet om det skulle uppstå någon fara eller annan hotande situation. Det finns även uppgifter om att man måste ha uppsikt över honom eftersom han kan göra hyss, inte känner smärta och kan bita sig i handen när han blir orolig eller exalterad. Mot denna bakgrund bedömer kammarrätten att [REDACTED] inte kan lämnas ensam under några längre stunder, utan att det krävs att en annan person är närvarande i hemmet för att utöva tillsyn över honom. [REDACTED] är alltså i behov av tillsyn som ett annat personligt behov (jfr RÅ 2010 ref. 17). Han har därför rätt till assistansersättning om behovet inte tillgodoses på annat sätt.

Som redan konstaterats är det tillsynsbehov som målet rör inte tillgodosett av någon samhällelig insats, utan målet rör övrig tid då [REDACTED] [REDACTED] befinner sig i hemmet. [REDACTED] var vid tidpunkten för Försäkringskassans beslut 19 år, nu är han över 20 år. Han lever i hushållsgemenskap med sin mamma. Eftersom [REDACTED] är över 18 år har hans mamma inte något ansvar för att tillgodose hans hjälpbehov enligt föräldrabalken eller annan lagstiftning. Av förarbetena framgår att behov av assistans även kan tillgodoses när en nära anhörig frivilligt svarar för insatsen som ett led i familjrelationen (prop. 1992/93:159 s. 172). Enligt kammarrätten måste hänsyn därför kunna tas till [REDACTED] faktiska levnadssituation. Vuxna familjemedlemmar som väljer att bo tillsammans får förutsättas ha ett visst umgänge med varandra inom ramen för familjrelationen. Det har inte kommit fram något som talar för att det finns skäl att ha någon annan utgångspunkt i detta mål.

Kammarrätten anser att [REDACTED] behov av tillsyn till viss del är tillgodosett genom att han som vuxen lever i hushållsgemenskap med sin mamma. Det saknas dock underlag för att kammarrätten ska kunna ta ställning till i vilken utsträckning som behovet av tillsyn faktiskt är tillgodosett genom hushållsgemenskapen.

Det är lämpligast att Försäkringskassan som första instans utreder och tar ställning till i vilken omfattning [REDACTED] behov av tillsyn faktiskt är tillgodosett genom att han som vuxen lever i hushållsgemenskap med sin mamma. Målet ska därför visas åter till Försäkringskassan för fortsatt handläggning.

HUR MAN ÖVERKLAGAR, se bilaga B (formulär 1).

Caroline Beck-Friis
kammarrättsråd
ordförande

Åke Kärnell
kammarrättsråd
referent

Eva Farley
tf. assessor

/Åsa Pålsson
föredragande jurist

**FÖRVALTNINGSRÄTTEN
I STOCKHOLM**

Avdelning 31

DOM

2017-04-13

Meddelad i Stockholm

Mål nr

2357-16

KLAGANDE

[REDACTED]
[REDACTED]
[REDACTED]

Ombud: Advokat Mathias Blomberg
Igne Advokatbyrå AB
Vasagatan 17
903 29 Umeå

MOTPART

Försäkringskassan
Processjuridiska enheten, Stockholm
103 51 Stockholm

ÖVERKLAGAT BESLUT

Försäkringskassans omprövningsbeslut 2015-12-03

SAKEN

Assistansersättning

FÖRVALTNINGSRÄTTENS AVGÖRANDE

Förvaltningsrätten återförvisar målet till Försäkringskassan för ny beräkning av hjälpbehovet till följd av fler lovveckor (2 veckor), bortfall av avlösarservice samt för hjälpbehov i samband med dygnsvilan.

Förvaltningsrätten avslår överklagandet i övrigt.

Dok.Id 821875

Postadress	Besöksadress	Telefon	Telefax	Expeditionstid
115 76 Stockholm	Tegeluddsvägen 1	08-561 680 00	08-561 680 01	måndag–fredag 08:00-16:30
		E-post: forvaltningsrattenistockholm@dom.se www.domstol.se/forvaltningsratt		

BAKGRUND OCH YRKANDEN M.M.

Försäkringskassan beslutade vid en omprövning den 3 december 2015 att ändra tidigare beslut den 14 juli 2015 på så sätt att [REDACTED] beviljas assistansersättning med i genomsnitt 49,25 timmar per vecka.

[REDACTED] yrkar att han ska beviljas assistansersättning i en omfattning av i genomsnitt 84,375 timmar per skolvecka och 128,625 timmar per lovvecka. Till stöd för talan anförs bl.a. följande. Försäkringskassan har beräknat att han har rätt till assistansersättning med i genomsnitt 55,50 timmar per vecka för hans behov. Dock har kassan dragit av 25 timmar i veckan för att det enligt kassan framkom på hemutredningen den 11 maj 2015 att han är beviljad avlösarservice i den angivna utsträckningen. Hans avlösarservice är avslutad varför avräkning för detta givetvis inte ska göras. Hans dygnsfördelning ser ut enligt följande. Han går upp kl. 05.00 på morgonen och somnar vid kl. 22.00. Han lämnar hemmet för fritids och skola kl. 07.05 och kommer hem kl. 16.15, förutom på fredagar då han är hemma kl. 14.15. Den sammanlagda tid som han är hemma från fritids och skolan på grund av lov- och helgdagar uppgår till 9 veckor om året. Kassan har utgått från att han är ledig totalt 7 veckor om året, vilket inte är korrekt. Han har en diagnos med en utvecklingsnivå motsvarande ett barn på 2,7 till 4,7 år. Han har även en motorisk funktionsnedsättning i vänster arm och hand. Han lider av stora aktivitetsbegränsningar och behöver mycket hjälp för att initiera, vidmakthålla och avsluta aktiviteter. Han behöver hjälp med personlig hygien, toalettbesök och av- och påklädning. Kassan har enbart beviljat en begränsad tid av den som yrkats i samband med hand- och ansiktstvätt, tandvård, insmörjning av händer, toalettbesök samt rakning. Den tid som yrkats är den faktiska tid det tar att genomföra momenten. Försäkringskassan har dragit den minst sagt märkliga slutsatsen att det varken framgår av utredningen eller det medicinska underlaget att det finns ett behov av annan hjälp som förutsätter ingående kunskap om honom som kan betraktas som ett grund-

läggande behov. Av intyg den 29 juni 2015 av överläkare [REDACTED] framkommer att han aldrig kan lämnas utan tillsyn. [REDACTED] har även i tidigare läkarintyg daterat den 26 februari 2015 redogjort att han inte kan hitta själv och aldrig kan lämnas utan tillsyn. Kassan har efter samtal med lärare på särskolegymnasiet antecknat att han kan nypa eller riva andra utan att förstå att det gör ont. Man måste ha koll på honom så att han inte gör sig illa eftersom han inte känner någon smärta. Av intyg från psykolog upprättat den 22 mars 2013 framkommer att han fungerar som ett yngre barn och har på grund av sin utvecklingsförmåga svårt att förstå faror och risker. Han kan inte klara sig självständigt i trafiken. Han har begränsad förmåga att förmedla känslor och biter sig i handen i olika situationer, t.ex. när han blir exalterad och glad. Han behöver tillsyn under hela sin dag. I intyg från arbetsterapeut den 5 december 2012 framkommer att han har svårt att förstå om en aktivitet är olämplig eller farlig. Han har en oförmåga att hantera och klara ut situationer i sin omgivning och skydda sig, vilket i kombination med hans svårigheter att kommunicera gör så att han inte kan lämnas utan stöd av en person. Eftersom han enligt den medicinska utredningen lider av omfattande kommunikationssvårigheter medför detta att inte vilken person som helst kan avvärja en situation där han riskerar att skada sig själv eller någon annan. Självfallet krävs det ingående kunskaper om honom för att förstå honom och kunna hantera en situation där han riskerar att skada sig själv eller någon annan. Tid för aktiv tillsyn som förutsätter ingående kunskap ska således beviljas. Kassan påstår att behovet av hjälp med kommunikation tillgodoses med en 1 timme per skoldag och 2 timmar per ledig dag mot bakgrund av vad som sades vid hembesöket den 11 maj 2015. God man har i efterhand uppgett att den uppskattade tiden var en underdrift. Han är snart 20 år gammal, delaktig i flera aktiviteter på fritiden samt har ett stort behov av att socialisera och kommunicera. I hans ålder är det vanligt med omfattande kontakter med andra människor och deltagande i olika aktiviteter tillsammans med ungdomar utanför skoltid. Med hänsyn till detta och samt hans ständiga behov av hjälp med att kommunicera framgår kassans

tidsbedömning som oerhört sparsam och begränsar följaktligen hans möjligheter att leva likt andra tjugoåringar. Detta medför att han inte får någon möjlighet att skapa och upprätthålla sociala kontakter, vilket bör vara avsikten med kommunikationshjälpen. Den yrkade tiden för fritidsaktiviteter är vad som krävs för att han ska ges möjlighet till goda levnadsvillkor och ha möjlighet att leva likt andra ungdomar i hans ålder. Kassan påstår att ingen tid ska beaktas i samband med dygnsvilan utan hävdar att det faktum att han lever med sin mamma innebär att hon har ett stort ansvar i det här avseendet. Att påstå att hans mamma skulle ha ansvar för sin snart tjugoåriga son att flera gånger per natt följa honom till hans säng är befängt. Av arbetsterapeutintyget framgår att han inte själv hela vägen kan inleda, genomföra och avsluta en aktivitet.

Överklagandet har därefter kompletterats med ett kompletterande läkarintyg gällande behov av personlig assistans daterat den 21 april 2016 av [REDACTED] [REDACTED] intyg från Stockholms stad av biståndshandläggare [REDACTED] [REDACTED] och beskrivning av skolnärvaro av specialpedagog [REDACTED] som båda är daterade den 4 maj 2016.

Försäkringskassan anser att ärendet ska återförvisas till Försäkringskassan för ny beräkning avseende hjälpbehovet till följd av fler lovveckor (2 veckor), bortfall av avlösarservice samt för hjälpbehov i samband med dygnsvilan. Försäkringskassan anser att överklagandet ska avslås i övrigt och yttrar bl.a. följande. Kassans bedömning av [REDACTED] rätt till assistansersättning bygger på en värdering av all information som har tillförts hans ärende både av honom själv och genom kassans egen utredning. I samband med utredningen av hans rätt till assistansersättning den 4 maj 2015 där ombud och modern var närvarande gav de följande beskrivning av tillsynsbehovet. [REDACTED] kan vistas ensam i olika rum i bostaden men man måste titta till honom med jämna mellanrum. Han kommer in i köket eller går in på toaletten och signalerar på så vis om han har behov av olika slag. Han kan

dock inte lämnas ensam hemma. Vidare framkommer på sidan 11 i utredningen att han är mycket snäll. Han kan kasta något om han vill ha uppmärksamhet men blir passiv om han inte har något att göra. Det framkommer ingen konkret information om vilka skadliga situationer som kan uppstå och hur ofta dessa i så fall uppkommer. Utomhus och i samband med fritidsaktiviteter behöver [REDACTED] däremot ha tillsyn eftersom han inte ser farorna, men han är inte rymningsbenägen och stannar till om man ropar på honom. Försäkringskassan håller mot bakgrund av detta fast vid att [REDACTED] inte har gjort sannolikt att han har ett behov av tillsyn under all vaken tid. Avseende hans behov under dygnsvilan kan tillstyrkas att hans mamma inte har något ansvar att följa honom till hans säng flera gånger per natt. I samband med Försäkringskassans utredning har [REDACTED] uppgett att han vaknar flera gånger per natt och att hjälpbehovet består i att hans mamma följer med honom till hans säng. Detta tar mellan 30 och 120 minuter per natt. Kassan anser att uppgifterna avseende hjälpbehovet inte är tillräckligt specificerade för att det ska vara möjligt att ta ställning till tidsåtgången. Kassan bestrider således bifall till vad gäller frågorna om hjälpbehovet i samband med hygien, måltider, på- och avklädning, kommunikation och behovet av aktiv tillsyn samt de övriga behoven utom behov under dygnsvilan. Avseende behov under dygnsvilan samt för ny beräkning av hjälpbehovet till följd av fler lovveckor och bortfall av avlösarservice anser kassan att ärendet behöver återförvisas till för beräkning av tidsåtgången.

[REDACTED] yttrar bl.a. följande. Försäkringskassan anser att ärendet ska återförvisas till kassan för ny beräkning eftersom uppgifterna om antalet veckor som han är i skolan samt uppgifterna om avlösarservicen. Det medges att de tidsberäkningar som föranleds av uppgifterna inte är helt enkla och att ärendet följaktligen bör återförvisas i denna del. Återförvisning för att genomföra tidsberäkningarna samt för att fastställa hans behov av hjälpnattetid hindrar dock inte att förvaltningsrätten dömer i målet i övrigt. Hans

rätt till assistansersättning i form av aktiva insatser dagtid och tillsyn all vaken tid bör fastställas av förvaltningsrätten.

SKÄLEN FÖR AVGÖRANDET

██████████ tillhör personkretsen i 1 § LSS och det är ostridigt att han har rätt till assistansersättning enligt 51 kap socialförsäkringsbalken (2010:110) med i genomsnitt 49,25 timmar per vecka. Frågan i målet är om han har rätt till assistansersättning i en högre omfattning.

Försäkringskassan har i det överklagade beslutet beräknat ██████████ grundläggande och övriga hjälpbehov per vecka (innan avdrag för avlösarservice) till i genomsnitt 55,5 timmar enligt följande. Hjälp med att ta av kläder, duscha, torka och smörja in sig 350 minuter, dusch i samband med besök på badhall 20 minuter, hand- och ansiktstvätt 22,5 minuter under skolvecka eller 35 minuter under lovvecka, tandvård 70 minuter, nagelvård 15 minuter, smörja in händer 35 minuter, raka sig 7 minuter, toalettbesök 160 minuter under skolvecka eller 210 minuter under lovvecka, i samband med olyckor 10 minuter, på- och avklädning utöver den tid som beaktats i samband med en personliga hygien 140 minuter, ytterkläder 35 minuter, ingen tid för måltider som grundläggande behov då ██████████ kan äta och dricka själv, ingen tid för annan hjälp som förutsätter ingående kunskap då det inte framkommer av underlaget att ██████████ har ett aggressivt beteende som är mycket lättväckt, oförutsägbart och våldsamt eller att tillsynen kräver en person som har ingående kunskaper, kommunikation 540 minuter per skolvecka eller 840 minuter per lovvecka, hjälp kring måltider i form av fram- och bortplockning, hjälp med att dela och laga mat 220 minuter per skolvecka eller 420 minuter per lovvecka med hänsyn till hushållsgemenskap, ingen tid för tillsyn som övrigt hjälpbehov då det inte framgår av utredningen eller befintligt underlag att ██████████ på grund av överhängande risk för skadliga situationer eller att någon måste vara inom hörhåll för att vara beredd att ingripa. Tillsynsbehovet som framhållits av ombud tillgodoses i

samband med beviljad tid för fritidsaktiviteter. Inköp 1 timme med hänsyn till hushållsgemenskap, skötsel av hushåll 2 timmar, sköta hälsa eller besöka vårdinrättningar 0,29 timmar, ingen tid för dygnsvila då han lever i hushållsgemenskap med sin mamma, träning 255 minuter, ledsagning till- tillsyn och hjälp i samband med fritidsaktiviteter 18 timmar per skolvecka eller 28 timmar per skolfri vecka.

Parterna är ense om att målet ska återförvisas i den del det avser beräkning av tidsåtgång för hjälp avseende behov under dygnsvilan samt för hjälpbehovet till följd av fler lovveckor och bortfall av avlösarservice enligt LSS. Förvaltningsrätten finner i denna del inte skäl för att frångå parternas inställning.

Förvaltningsrätten anser i övriga delar att Försäkringskassans beräkning av ██████████ hjälpbehov framstår som väl tilltagen och det har inte heller framkommit skäl för att bedöma eller beräkna hjälpbehovet på annat sätt än vad kassan har gjort. Vad som har anförts i övrigt leder inte till en annan bedömning. Överklagandet ska i denna del avslås.

HUR MAN ÖVERKLAGAR

Detta avgörande kan överklagas. Information om hur man överklagar finns i bilaga (DV 3104/1A).

Mats Clémentz

Rådman

Även nämndemännen Björn Liljedahl, Christina Linderholm samt Lena Lindqvist har deltagit i avgörandet.

Ludvig Ahlström har handlagt/föredragit målet.

HUR MAN ÖVERKLAGAR - PRÖVNINGSTILLSTÅND

Den som vill överklaga förvaltningsrättens beslut ska skriva till Kammarrätten i Stockholm.

Skrivelsen ska dock skickas eller lämnas till förvaltningsrätten.

Överklagandet ska ha kommit in till förvaltningsrätten **inom två månader** från den dag då klaganden fick del av beslutet. Tiden för överklagandet för offentlig part räknas emellertid från den dag beslutet meddelades.

För att ett överklagande ska kunna tas upp i kammarrätten fordras att **prövningstillstånd** meddelas. Kammarrätten lämnar prövningstillstånd om

1. det finns anledning att betvivla riktigheten av det slut som förvaltningsrätten har kommit till,
2. det inte utan att sådant tillstånd meddelas går att bedöma riktigheten av det slut som förvaltningsrätten har kommit till,
3. det är av vikt för ledning av rättstillämpningen att överklagandet prövas av högre rätt, eller
4. det annars finns synnerliga skäl att pröva överklagandet.

Om prövningstillstånd inte meddelas står förvaltningsrättens beslut fast. Det är därför viktigt att det klart och tydligt framgår av överklagandet till kammarrätten varför man anser att prövningstillstånd bör meddelas.

Skrivelsen med överklagande ska innehålla

1. Klagandens person-/organisationsnummer, postadress, e-postadress och telefonnummer till bostaden och mobiltelefon. Adress och telefonnummer till klagandens arbetsplats ska också anges samt eventuell annan adress där klaganden kan nås för delgivning. Om dessa uppgifter har lämnats tidigare i målet – och om

de fortfarande är aktuella – behöver de inte uppges igen. Om klaganden anlitar ombud, ska ombudets namn, postadress, e-postadress, telefonnummer till arbetsplatsen och mobiltelefonnummer anges. Om någon person- eller adressuppgift ändras, ska ändringen utan dröjsmål anmälas till kammarrätten.

2. den dom/beslut som överklagas med uppgift om förvaltningsrättens namn, målnummer samt dagen för beslutet,
3. de skäl som klaganden anger till stöd för en begäran om prövningstillstånd,
4. den ändring av förvaltningsrättens dom/beslut som klaganden vill få till stånd,
5. de bevis som klaganden vill åberopa och vad han/hon vill styrka med varje särskilt bevis.

Adressen till förvaltningsrätten framgår av domen/beslutet.

Sista dagen för överklagande är i regel den dag som genom sitt tal i månaden motsvarar den dag Ni fick del av beslutet. Om Ni fick del av förvaltningsrättens beslut t.ex. den 30 juni måste skrivelsen med överklagande ha kommit in senast den 30 augusti. Om Ni fick del av beslutet en dag med ett tal i månaden som inte finns i slutmånaden löper tiden i stället ut på slutmånadens sista dag. Om Ni fick del av beslutet t.ex. den 31 juli måste skrivelsen med överklagande ha kommit in senast den 30 september.

Om sista dagen för överklagande infaller på lördag, söndag eller helgdag, midsommarafton, julafton eller nyårsafton räcker det att skrivelsen kommer in nästa vardag.

HUR MAN ÖVERKLAGAR

Den som vill överklaga kammarrättens avgörande ska skriva till Högsta förvaltningsdomstolen. Skrivelsen ställs alltså till Högsta förvaltningsdomstolen *men ska skickas eller lämnas till kammarrätten.*

Överklagandet ska ha kommit in till kammarrätten *inom tre veckor* från den dag då klaganden fick del av beslutet. Om beslutet har meddelats vid en muntlig förhandling, eller det vid en sådan förhandling har angetts när beslutet kommer att meddelas, ska dock överklagandet ha kommit in inom tre veckor från den dag domstolens beslut meddelades. Tiden för överklagande för det allmänna räknas dock från den dag beslutet meddelades.

Om sista dagen för överklagande infaller på en lördag, söndag eller helgdag, midsommar-, jul- eller nyårsafton, räcker det att skrivelsen kommer in nästa vardag.

För att ett överklagande ska kunna tas upp i Högsta förvaltningsdomstolen krävs att *prövningstillstånd* meddelas. Högsta förvaltningsdomstolen lämnar prövningstillstånd om det är av vikt för ledning av rättstillämpningen att överklagandet prövas eller om det finns synnerliga skäl till sådan prövning, såsom att det finns grund för resning eller att målets utgång i kammarrätten uppenbarligen beror på grovt förbiseende eller grovt misstag.

Om prövningstillstånd inte meddelas står kammarrättens beslut fast. Det är därför viktigt att det klart och tydligt framgår av överklagandet till Högsta förvaltningsdomstolen varför man anser att prövningstillstånd bör meddelas.

Skrivelsen med överklagande ska innehålla följande uppgifter;

1. den klagandes namn, person-/organisationsnummer, postadress, e-postadress och telefonnummer till bostaden och mobiltelefon. Dessutom ska adress och telefonnummer till arbetsplatsen och eventuell annan plats där klaganden kan nås för delgivning lämnas om dessa uppgifter inte tidigare uppgetts i målet. Om klaganden anlitar ombud, ska ombudets namn, postadress, e-postadress, telefonnummer till arbetsplatsen och mobiltelefonnummer anges. Om någon person- eller adressuppgift ändras är det viktigt att anmälan snarast görs till Högsta förvaltningsdomstolen
2. det beslut som överklagas med uppgift om kammarrättens namn, målnummer samt dagen för beslutet
3. de skäl som klaganden vill åberopa för sin begäran om att få prövningstillstånd
4. den ändring av kammarrättens beslut som klaganden vill få till stånd och skälen för detta
5. de bevis som klaganden vill åberopa och vad han/hon vill styrka med varje särskilt bevis.